

Pekka Pankkonen 75-vuotias

Pekka Pankkosen nimen yhteydessä palaavat ajatukset vuoteen 1906.. Tällöinhän itäkarjalaiset, nimenomaan vionalaiset näkivät välttämättömäksi koota voimansa yhteen voidakseen entistä voimakkaammin työskennellä rajan takana olevan kotiseutunsa hyväksi ja edistää heimonsa valistuksellisia, taloudellisia, yhteiskunnallisia ja kansallisia pyrkimyksiä. Oman itäkarjalaisen järjestön perustamisen välttämättömyyden huomasivat itse karjalaiset tehdessään valistustyötä Karjalan eri pitäjissä, koska työ oli hajanaista, puutteellista ja voimatontakin vallassa olevien olojen parantamiseksi. Itä-Karjalan olohan olivat tällöin mahdollisimman huonot. Oli kuin siellä olisi eletty Jumalan selän takana, kuten sanottiin. Pekka Pankkonen oli yksi niistä, jotka saivat tämän kokea ja joka toisten samannielisten kanssa ryhtyi puuhaamaan omaa valistusjärjestöä ja laatimaan sille ohjelmaa. Eipä sen vuoksi ole outoa, että näemme hänet Tampereella seuramme perustavassa kokouksessa sen sihteerinä. Siellä sytytettiin se tuli, joka tosin silloisen tsaaristisen valtiiovallan taholta parin vuoden kuluttua tukahutettiin, mutta joka leimahti jälleen liekkiin heti Venäjän suuren vallankumouksen jälkeen 1917, jälleen Tampereella pidetyssä kokouksessa, eikä tämä uudelleen viritetty tuli olekaan sittemmin sammunut välillä olleista erittäin ankeista ajoista huolimatta.

Muistellessamme kauppias Pekka Pankkosen elämänsä kulkua, sivuutamme siitä sen merkittävän osan hänen elämäntyöstä, mikä koskee häntä liikemiehenä ja hänen moninaisia hyviä harrastuksiansa Keski-Suomessa ja Petäjävedellä. Sen sijaan meillä itäkarjalaisilla on erittäin mieluista omistaa kauppias Pekka Pankkonen omaksi kansalliseksi johto- ja kenttämieheksi. Hänen nimensä liittyy läheisesti sekä Karjalan Sivistysseuran että koko Karjalan heimon valistus- ja vapauspyrkimysiin. Pankkonen on aina rohkeasti esittänyt karjalaiset mielipiteensä niin hyvin venäläisille virkavallan edustajille kuin niille heimolaisillemme, jotka eivät ole ottaneet huomioon niitä vaatimuksia, jotka Karjalan heimon elämälle ovat olleet välttämättömiä. Palava rakkaus oman unohdetun ja paljon kär-

sineen heimon nostattamiseksi ja pelastamiseksi siitä alenustilasta, johon se oli joutunut, on antanut hänelle voimia silloinkin, kun oma liike-elämä olisi vaatinut miehen pysymään kotoisissa hommissa.

Vuonna 1931, jolloin Karjalan Sivistusseura vietti 25-vuotisjuhlaansa, kutsuttiin kauppias Pekka Pankkonen seuran kunniajäseneksi. Sen hän hyvin ansaitsikin, paitsi yhtenä seuran perustajana ja useaan otteeseen seuran johtokunnan jäsenenä, niiden monien luottamustehtävien suorittajana, joihin hänet aina tärkeinä hetkinä heimonsa asioissa valittiin. Milloin hänet tapasimme edustajana tai lähetystön jäsenenä Helsingissä tai muissa maamme keskuspaikoissa, milloin taas eri osissa Karjalaa. Jopa Tartossakin hänet nähdään, jolloin Karjalan heimon kohtaloa ratkaistiin. Sattuipa hänen matkansa Karjalan mailla näillä asioilla kulkiessaan, että hän joutui hyvinkin hengenvaarallisiin tilanteisiin, jotka vasta myöhemmin ovat todetut sellaisiksi.

Kun nyt tarkastelemme kuljettua Itä-Karjalan kansallista tietä, sen alkua ja kehitystä, voimme nyt todeta vain kolmen perustavan jäsenen enää olevan elossa. Varmaankin nämä henkilöt yhdessä toisten, jo manan majoille siirtyneiden ja vielä elävien senaikuisten karjalaisten kansalliseen rintamaan kuuluvien kanssa, jotka ovat jättäneet työnsä nuorempien käsiin, ovat vuosikymmenien aikana tarkasti seuranneet sitä taivalta, jolla heidän asettamissaan merkeissä on työtä jatkettu.

Monasti heillä on ollut tuskallista havaita, miten heidän sytyttämänsä tuli on ollut sammumaisillaan, mutta saaneet varmaan tuntea iloakin sen liekehtimisestä.

Me vanhemman polven karjalaiset yhdessä nuorempien työtovereittemme kanssa sydämessämme toivomme, että Pekka Pankkonen, jolle olemme paljosta kiitollisia, näkisi sytyttämänsä karjalaisen uhriliekien ei vain säilyvän, vaan entistä voimakkaammin valaisevan jatkuvasti kuljettavaa heimomme tietä.

W. K.

* * *

— 60 vuotta täytti tammikuun 31. päivänä rouva Aino Mattinen o.s. Nurminen. Rouva Mattinen on syntyjään raumalaisia ja siten kuuluisi niihin hyviin jaarittajiin. Avioliitto kauppaneuvos Ville

Mattisen kanssa on tuonut hänet hyvin lähelle karjalaisuutta ja hän kuuluukin joukkoomme, vaikka meren hengen puremat raumalaiset tuskin sen meille sallivat.

Kauppaneuvoksetar on uskollinen vieraamme kaikissa tilaisuuksissamme. Hänen kotinsa on aina ollut meille avoinna. Monin neuvoin ja opastuksin sekä taloudellisesti tukemalla on hän osallistunut toimintaamme.

Osallistuessaan aktiivisesti Ville Mattinen Oy:n toimintaan on hän paljon voimakkaammin, kuin tavallinen perheen äiti joutunut seuraamaan karjalaisten kauppiaiden menestymistä ja näin saanut heihin henkilökohtaisen kosketuksen.

Lehtemme haluaa toivottaa kauppaneuvoksettarille parhaita terveitä ja jatkuvaa osallistumista meidän yhteisiin rientoihimme.

* * *

— 60 vuotta täytti tammikuun 29 päivänä karjalaisten keskuudessa tunnettu puutavaraliikemies Pekka Jukola Kuopiossa.

Johtaja Jukola on syntynyt Mäntyselän pitäjän Hokanmäen kylässä. Suomeen hän tuli v. 1918 ja asettui asumaan Suojärvelle, missä hän toimi lyhyttä väliaikaa lukuunottamatta talvisodan alkamiseen saakka. Vuonna 1922 hän tuli The Wiborg Wood Companyn sahan rakennuspäälliköksi ja myöhemmin sen esimieheksi. Suoritettuaan 1924—25 Suomen Sahateollisuuskoulun toimi hän isännöitsijänä Ahjärven Sahalla, Viekin Saha Oy:ssä ja Carelia Exporting C:n:n Lapinjärven sahalta vuoteen 1931, jolloin perusti oman puutavaraliikkeen Suojärvelle, jota menestyksellisesti johti Karjalan luovutukseen saakka. Myöhemmin hän toimi isännöitsijänä SOK:n Matkaselän sahalta ja Lahti Oy:n Riihivuoren sahalta ja v. 1947 perusti jälleen oman saha- ja puutavaraliikkeen Kuopioon jonka johtajana on edelleen.

Karjalan vapauden puolesta Jukola on taistellut Aunuksen kansannousun aikana 1919 ja Itä-Karjalan kansannousun aikana 1921—1922 sekä ottanut osaa molempiin viimeisiin puolustusvoimiimme.

Karjalaisten luottamusmiehenä on Jukola ollut monissa lähetystöissä ja kokouksissa, toiminut karjalaisten seuroissa ja kerhoissa. Kuuluu jäsenenä Karjalan Sivistysseuraan.

Karjalan heimon ystävä Hjalmar Basilierin syntymästä 100 vuotta

Näin pitkä aika on kulunut erään heimomme suuren ystävän syntymästä. Hän ei ollut syntyjään karjalainen, vaan ruotsalainen, mutta valmistuttuaan maisteriksi uhrasi paljon sydämen lämpöä karjalaisuuden hyväksi. Näin Iivo Härkönen on hänestä lausunut:

Lämminsydämisimpiä karjalaisten ja lähiheimolaisien ystäviä oli maisteri, kouluneuvos Hj. Basilier. Hän syntyi Kalajoella joulukuun 24 päivänä 1857 vanhemmista, joista isän sukujuuri oli ranskalaista alkuperää. B. tuli ylioppilaaksi Oulun ruotsalaisesta yliopistosta 1877 ja fil. kandidaatiksi 1882, jonka jälkeen hän useissa otteissa tutki kouluoloja ulkomailla. Hän toimi Pietarin suomalaisten kansakoulujen tarkastajana 1855—1893, kansakoulujen tarkastajana Suomessa 1893—1904, oli kansakoulujen tarkastajana Kouluhallituksessa 1904—1918 ja kouluneuvoksena 1918—1925. Kuoli kesähuvilallaan Iitissä elokuun p:nä 1927.

Serkkunsa, suuren Karjalan ystävän A. V. Ervastin kanssa Basilier nuorena ylioppilaana lähti edellämainitun matkakumppanina Vienan Karjalaan 1879 ja sai tältä matkalta koko elämänsä kestäneen Karjalanrakkautensa. Heti maisteriksi tultuaan hän lähtee kesällä 1882 Forrström-Hainarin, O. Relanderin, J. A. Lylyn ja op. J. Väänäsen kera matkalle Aunukseen, jota matkaa hän jatkaa yksin. Kevättalvella 1884 hän alkaa laajan matkansa Raja-Karjalassa ja osittain Aunuksessa runojen kerääjänä ja tällä matkallaan löytää m.m. Semeikkain laulajasuvun kirjoittaen siitä innokkaan kuvauksen Virittäjän I jakson toiseen vihkoon. Samalla matkalla hän näkee Raja-Karjalan valitusolojen suuren puutteellisuuden ja vuoden lopulla U. Suomettaressa julkaisemassaan kirjoitussarjassa vaatii kansakouluja Karjalan kreikanuskoisiin pitäjiin. Kolmen vuoden perästä (1887) hän Pietarista käsin tekee suuren matkansa Vienanjokilaaksoon ja Äänisen kaakkoispuolelle, jossa tutkii suomalaisia paikannimiä ja tapaa m.m. pienen, nyt jo kenties hävinneen vepsäläissaarekkeen Kargopolin ja Vytegran väliltä. Näistä vepsäläisistä hän kirjoitti vieläkin parhaana

lähteenä pidettävän kirjusen »Vepsäläiset Isaijevan voolostissa» (1889).

Koko elämänsä Basilier harrasti Karjalan kansanvalistusolojen parantamista toimien m.m. Viipurin läänin sivistysseurassa ja koulukeittokomiteassa, erityisesti huolehtien Karjalan koululasten parhaasta. »Vieinan Karjalaisten Liiton» perustamisen jälkeen hän heti liittyi sen toimihenkilöihin ollen sen johtokunnissa, ja jatkoi tätä harrastustaan Karjalan Sivistysseurassa, joka hänen ansiointensa vuoksi kutsui hänet kunniajäsenekseen hänen 60-vuotispäivänään 1922. Hänet kutsuttiin myöskin Pietarin suomalaisten hyväntekeväisyysseuran kunniajäseneksi siellä saavuttamainsa suurten ansioiden vuoksi.

Lämminhenkinen Karjalan ja isänmaan ystävä, joka monella muotoa liittyi vanhan kansallisen herätyksemme suurihenkisiin miehiin, on haudattu Iitin hautausmaalle.

* * *

— 90 vuotta täytti 5. 12. 57 herastuomari Paavo P o n k k o n e n Rautalammin Koipiniemessä. — Hän on syntynyt Salmin pitäjän Orusjärvellä.

— Kolttanainen Oijas L a s a r o f f, täyttää keväällä 90 vuotta. Hän on entisiä petsamolaisia, kotoinen Kolttakönkäältä. Vieläkin hän ikävöi synnyinseutujaan.

— 80 vuotta täytti 3. 1. 58 kansakoulunopettaja Aku Heikki H u o t i n e n Helsingissä. — Hän on syntynyt Salmassa.

— 75 vuotta täytti 6. 12. 57 taiteilija Väinö M ä k i n e n Helsingin Käpylässä. Hän on syntynyt Sortavalassa. Lukemattomissa konserteissa ja muissa tilaisuuksissa taiteilija Mäkinen on esiintynyt suomalaisen säveltaiteen ja erikoisesti Karjalan suuren ystävän, säveltäjämestari Sibeliuksen musiikin tulkitsijana ja puolestapuhujana.

— 60 vuotta 8. 1. 58 täytti opettaja Toini K ä l v i ä i n e n Kärämäellä. Hän on syntynyt Repolassa ja valmistunut opettajaksi Itä-Karjalan alakoulunopettajaseminaarista 1919. Pätevyyden opettajanvirkoihin Suomessa hän on saanut Hämeenlinnan seminaarista 1924. Lukuisilla kursseilla hän on kehittänyt taitojaan ja täydentänyt tietojansa. Hän on mm. suorittanut Tanhuvaaran voimistelunohjaajakurssin sekä tutkinnon kansakouluhallinnossa. Vv. 1922—40 hän toimi Itä-Karjalan pakolaislasten opettajana: ensin neljä vuotta Kymninnassa ja sen jälkeen 14 vuotta Maikkulan pakolaiskansakoulussa. Vv. 1940—42 hän oli opettajana Sääksmäen Teristen kansakoulussa ja sodan aikana 1942—44 Itä-Karjalassa. Vuodesta 1944 lähtien hän työskentelee Kärämäen Saviselän kansakoulussa. Hän on aikoinaan ottanut osaa lottatyöhön ja toiminut liikuntakasvatustyön sekä laulu- ja lausuntakuorojen ohjaajana nuorison keskuudessa.

50 vuotta täytti tammikuun 13 päivänä Viktor P o r a v a a r a. Hän on syntynyt Suojärvellä, Varpakylän kirkonkylässä, missä myös kävi koulunsa. Jo nuorena poikasena hän sukunsa perinteitä noudattaen palveli metsäalalla, josta kuitenkin ei tullut hänen lo-

pullista »leipäpuutaan».

Palveltuuaan asevelvollisena silloin melko kehitysvaiheessa olevissa lentojoukoissa hän innostui uuteen alaan ja jäi armeijan palvelukseen. Hän joutui olemaan useammalla eri paikkakunnalla, vaikka Helsingissä eniten. Monen muun karjalaisen tavoin, hän pääkaupungissa huomasi, että tietopuolta on maailman markkinoilla ollessa kovasti lisättävä. Niinpä näemme Poravaaran ahkerana oppilaana Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa ja useilla kielikursseilla.

Erottuaan sodan jälkeen armeijasta, siirtyi hän Helsingin kaupungin virkailijaksi.

Yhteisissä riennoissa on Poravaara ollut ahkerasti mukana. Helsingin Suojärveläisten Seura r.y:ssä hän on toiminut monissa luottamustehtävissä perustamisesta lähtien.

Kyykkäkentillä hän on ahkerimpia ja etevimpiä pelaajia. Hän on ollut Suojärveläisten mestaruusjoukkueessa useamman vuoden ja henkilökohtainen mestari vuonna 1954 sekä toinen 1957.

Lehtemme yhtyy onnittelijoiden joukkoon ja toivottaa jatkuvaa menestystä.

— 50 vuotta täytti 27. 11. 57 sahanhoitaja Matti R y ö t i Äänekoskella. Hän on syntynyt Lempäälässä (Inkerissä).

50 vuotta täytti 1. 1. 58 lääketieteen ja hammaslääketieteen lisensiaatti Aarne Johannes H u t t u n e n Espossa. Hän on syntynyt Petroskoissa.

— 50 vuotta täytti 1. 1. 58 hallitusneuvos Toivo Ilmari K a s a n e n Helsingissä. Hän on syntynyt Värtsilässä.

— 50 vuotta täytti 31. 12. 57 eversti Matti Armas Esko V a h l a Helsingissä. Hän on syntynyt Värtsilässä.

— 50 vuotta täytti 27. 11. 57 vääpeli evp. Väinö Olavi I t ä k a r e, ent. Ignatius, Vehmaisissa. Hän on syntynyt Pitkäsärännassa.

— 50 vuotta täytti tunnettu näyttelijä ja karjalainen Heimo L e p i s t ö 9. 1. 58 Helsingissä.

Onnittelemme vuosia täyttäneitä.

MERIMIEHET PAKOLAISUUDESSA

Eestin Merimiesunioni on ainoa, joka Maailman Merimiesunionissa edustaa rautaverhontakaista maata. EMU:lla on oma lehti »Eesti Meremees». Eestiläisillä on myös oma vapaa kauppalaivasto. Kun unkarilaisia merimiehiä pakeni kansannousun (1956) jälkeen ulkomaille ja näitä joutui työttömiksi, ottivat eestiläiset laivat heimoveljiä työhön. Nyt eestiläisten laivojen miehistöstä on 8 % unkarilaisia.

— Jefim J e r m o l a j e v kuoli Koti-Karjalasta saadun tiedon mukaan v. 1942 tuntemattomassa keskitysleirissä. Hän oli syntynyt v. 1898 Säämäjärven pitäjän Tsuuniemen kylässä. Hänet oli vangittu ilman oikeudenkäyntiä kolhoosipakon alussa kuten tuhansia muita karjalaisia.

— Niilo S i r k e i n e n kuoli 18. 11. 57 Helsingissä. Hän oli syntynyt v. 1903 Amerikassa. Vanhemmat olivat uhtualaisia, äiti runolaulaja Puovila Jamasen läheistä sukua. Perhe muutti pian takaisin Suomeen. Niilo kävi koulua Vaasassa. Myöhemmin siirtyi Helsingin Kutomo ja Kravatti Oy:n palvelukseen ja täältä Silvo Oy:n, jossa viimeksi toimi varastopäällikkönä. Niilo oli aikanaan innokas Karjalan asian ystävä. Toimi aktiivisesti Helsingin Karjala-kerhossa 1930-luvulla ja oli Karjala Kerhojen Keskuliiton rahastonhoitajana v:sta 1932 aina liiton lakkauttamiseen saakka (1944). Otti osaa molempiin viimeisiin puolustusotiimme.

— Kansakoulunopettaja Mikko K u u s e l a kuoli 5. 11. 57 Pohjois-Karjalan keskussairaalaissa. Hän oli syntynyt 6. 12. 1888 Impilahdella.

— Kauppias Anton J o k e l a kuoli 17. 12. 57. Hän oli syntynyt 20. 5. 1892 Kiestingissä. Hänet haudattiin Karjaalle 29. 12. 57. Suremaan jäivät lapset, lastenlapset, sisko perheineen sekä muut sukulaiset.

— Maanviljelijä Benjam T e r v a s kuoli Sotkamossa 21. 11. 57. Hän oli syntynyt Suojärvellä Kuikkaniemellä.

— Johannes P a t r i k a i n e n kuoli Helsingissä 21. 12. 57. Hän oli syntynyt Suistamolla 4. 5. 1888.

— Anna K a u k o n i e m i kuoli 21. 11. 57 Kuusamossa. Hän oli syntynyt Uhtualla 12. 10. 1887. Kaipaamaan jäivät lapset ja lastenlapset.

— Raisa J o r m a k k a (o.s. Salmela) kuoli Helsingissä 25. 11. 57. Hän oli syntynyt Salmessa 23. 7. 1924.

— Kanttori, musiikinopettaja Yrjö Gabriel K o s k i n e n kuoli 5. 1. 58 Kajaanissa. Hän oli syntynyt Viipurissa. Vainaja siunattiin viimeiseen lepoon ortod. liturgian jälkeen 15. 1. 58. Lähinnä jäivät suremaan Liisa (o.s. Ipatti), Antti ja Lauri Koskinen.

HUOMASIMME, ETTÄ

— Oulun ortod.seurakuntaan kuuluu 4 kaupunkia ja 36 kuntaa. Kirjoilla on 4272 henkeä, suurin osa omaa karjalaista heimokuntaamme. Esiemiehenä on rovasti Paavo Rajamo. Ouluun valmistui pappila, jossa on kanslia ja kerhohuoneusto. Kirkko on rakenteilla. Muhoksella ja Varejoella on rukoushuoneet, Kemin rukoushuoneen rakennustyöt aloitettane lähiaikoina. Myöhemmin rukoushuoneet rakennetaan Haukiputaalle ja Martinniemeen.

— Valamon luostarista ovat Neuvostoliittoon siirtyneet seuraavat pappismunkit: Isavr, Luka, Gennadij, Sergij, Mihail, Curij ja Boris. Vanhin heistä on 81-vuotias ja nuorin 58-vuotias. Kaikkien yhteinen keski-ikä on 75 vuotta.

On mielenkiintoista seurata, saadaanko tämän jälkeen karjalais-kansallinen luostari syntymään Suomeen vai ei. Lintulan naisluostari toimii suhteellisen elinvoimaisesti.

— Suomessa on tätä nykyä pyöreästi 280.000 hevosta, eikä juuri enempää kuin autoja ja moottoripyöriä yhteensä. Vielä v. 1948 maassamme oli lähes 420.000 hevosta.

— Ruotsista vieraili syyskuussa 45 »kuninkaanstipendiaattia». Yksi vierailijoista oli Kyllikki K i i r i k k i Malmbergetistä, Pohjois-Ruotsista. Kyllikki ei puhunut suomea. Kyllikin nykyisellä kotiseudulla on paljon suomalaisia.

— Kansallismuseon kotimainen kuva-arkisto on karttunut noin 8.000 kuvalla, niistä on huomattavin tri Lauri Kuusanmäen kokoelma ja 3.000:lla kuvalla suomensukuisista kansoista: suurimmat ovat tarkastaja Antti Hämäläisen vanhat inkeriläiskuvat ja maisteri Helmi Virtarannan viime kesänä ottamat Tverin karjalaiskuvat.

— Paul P a a v e l a on Helsingin Yliopistossa suorittanut lakitieteen lisensiaatin tutkinnon.

— Simo H ä r k ö s e n kaksoispojat Mauno ja Niilo ovat niin samannäköisiä, että tuontuostakin sattuu pieniä kummelluksia. Vauvaijässä äiti sattu antamaan lääketä »väärälle» Härköselä. Pojat ovat nyt 13-vuotiaita. Kun koulussa Mauno tekee »pahaa», niin läksytyksen voi saada Niilo ja päinvastoin.

— Pastori Tapani R e p o piti mieliinpainuvan radiohartauden aamulla 14. 12. 57. Syvämieläinen teksti, oman perheen korkeasti musikaalinen laulu ja psalmin luenta lapsen suulla olivat korkeinta luokkaa, mitä ortodoksisen kirkkomme taholta on radiossa esitetty.

Neitsykäinen Darja R e p o saavutti äskettäin Suomen nuorisjärjestöjen kilpailuissa kielisoittimien ensimmäisen tilan. Karjalainen kannel onkin hänen mielisöittimensä.

— Yleisradiossa 14. 12. 57 oli vienankarjalainen ilta. Ennen iltautisia Radio-orkesteri soitti 1/2 tunnin ajan vienankarjalaisia sävelmiä mm. Kasken vienankarjalaisen rapsodian. Iltautisten jälkeen puhui tunnettu seismologimme toht. Eijo Vesänen ajankohtaisista maanjäristyksistä.

— Kansalliseepoksemme Kalevala on käännetty serbo-kroatian kielelle, kertoi Joel Laikka.

SUOMI — VIRO

Suomen viettäessä 6. 12. 57 itsenäisyytensä 40-vuotisjuhlaa omisti Ruotsissa ilmestynvä eestiläinen »Teataja»-lehti 7. 12. 57 painetun numeronsa veljeskansalle Suomelle. Lehti sisälsi mm. seuraavan tervehdyksen:

SUOMEN KANSALLE

Neljänä vuosikymmenenä on Suomen kansa saanut maailman vakuuttumaan siitä, ettei tarvita suurta asukasmäärää eikä vahvaa aseistusta anta-